מסורת השס

עין משפט נר מצוה

בטלו דיני קנסות · דכיון דליכא סמיכה בטלו: **בין שני עיירות גדולות** · ולא כתוב העיר שאם יוודע שלא יתריבו את העיר: **לונביאות** · חניתות: **ולא קבלו** · לפי שנדיין היה בתור: **פלימא דלא דיינינן דיני קנסות בחולה לארץ** · והכי קאמר לין סמיכה מעולא בחולה לארץ ואפילו סמכוהו בארץ: תורה אור

בטלו דיני קנסות מישראל שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזירה על ישראל שבל הסומך ירגז וכל הנסמך ירגז ועיר שסומכין בה תיחרב ותחומין שסומכין בהן יעקרו מה עשה (ה) יהודה בן בבא-הלך וישב לו בין שני הרים גדולים ובין שתי עיירות גדולות ובין שני תחומי שבת בין אושא לשפרעם וסמך שם חמשה זקנים ואלו הן ר"מ ור' יהודה ור' שמעון ור' יוסי ור' אלעזר בן שמוע, רב אויא מוסיף אף ר' נחמיה, כיון שהכירו אויביהם בהן אמר להן בניי רוצו, אמרו לו רבי מה תהא עליך? אמר להן הריני מוטל לפניהם כאבן שאין לה הופכים, אמרו: לא זזו משם עד שנעצו בו שלש מאות *לונביאות של ברזל ועשאוהו ככברה. רבי יהודה בן בבא אחריני הוו בהריה, והאי דלא חשיב להו משום כבודו דרבי יהודה בן בבא; ור"מ ר' יהודה בן בבא סמכיה והא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל האומר "ר"מ לא סמכו ר' עקיבא" אינו אלא טועה: סמכיה ר' עקיבא ולא קיבלו, סמכיה ר' יהודה בן בבא וקיבלו/ אמר רבי יהושע בן לוי "אין סמיכה בחוצה לארץ" מאי "אין סמיכה" אילימא דלא דייני דיני קנסות כלל בחוצה לארץ והא *תנן *סנהדרין נוהגת בין בארץ ובין בחוצה לארץ אלא דלא סמכינן בחוצה לארץ; פשיטא סומכין בחוצה לארץ ונסמכין בארץ הא אמרינן דלא, אלא סומכין בארץ ונסמכין בחוצה לארץ מאי? ת"ש דרבי יוחנן הוה מצטער עליה דרב שמן בר אבא דלא הוה גבייהו דליסמכיה, ר"ש בן זירוד ורב דעימיה ומנו ר' יונתן בן עכמאי ואמרי לה רבי יונתן בן עכמאי ורב דעימיה ומנו ר"ש בן זירוד-חד דהוה גבייהו סמכוהו, חד דלא הוה גבייהו לא סמכוהו/ ר' חנינא ורבי הושעיא-הוה קא משתקיד רבי יוחנן למסמכינהו, לא הוה מסתייעא מילתא, הוה קא מצטער טובא, אמרו ליה לא נצטער מר דאנן מדבית עלי קארינן דא"ר שמואל בר נחמן א"ר יונתן מניין שאין נסמכין לבית עלי שנאמר לא יהיה זקן בביתך כל הימים מאי "זקן" אילימא זקן ממש והכתיב כל מרבית ביתך ימותו אנשים, אלא סמיכה? רבי זירא הוה מטמר (ה) למיסמכיה דאמר *רבי אלעזר לעולם הוי קבל וקיים, כיון דשמעה להא דא"ר אלעזר "אין אדם עולה לגדולה אלא א"כ מוחלין לו על כל עוונותיו" אמצי ליה אנפשיה, כי סמכוה לר' *זירא שרו ליה הכי "לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן" כי סמכוה לרבי אמי ולרבי אסי שרו להו הכי "כל מן דין כל מן דין סמכו לנא, לא תסמכו לנא: לא *מסרמיטין ולא מסרמיסין ואמרי לה לא מחמיסין ולא מטרמיסין; ר' אבהו כי הוה אתי ממתיבתא לבי קיסר נפק מטרוניתא דבי קיסר ומשריין ליה "רבה דעמיה מדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא-בריך מחייך לשלם":

עריפת עגלה בשלשה: *"ת"ר" ויצאו זקנין ושופטין "זקנין"-שנים, "שופטין"-שנים ואין ב"ד שקול מסיפין עליהן עוד אחד "הרי כאן חמשה דברי ר' יהודה רבי שמעון אומר "זקנין"-שנים ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחד הרי כאן שלשה ור"ש האי "שופטין" מאי עביד ליה? ההוא מיבעי ליה למיוחדין שבשופטין ור' יהודה מזקני-זקנין נפקא ור"ש אי מזקני הוה אמינא זקני השוק כתב רחמנא "זקנין" ואי כתיב "זקנין" הוה אמינא סנהדרי קטנה כתב רחמנא "ושופטין" המיוחדין, ורבי יהודה גמר זקני-זקני מסמכו זקני העדה את "דיהם" מה להלן מיוחדין שבעדה אף כאן מיוחדין שבזקנין, אי "ולקח אליה מוסיף אף רבי נחמיה ושנינן ר' יהודה אחריני הוו בהריה השאי דלא חשיב להו משום כבודו דר' יהודה בן בבא: א"ר יהושע בן לוי אין סמיכה בתו"ל מאי היא דלא דייני דיני נפשות בחוצה לארץ ובחוצה לארץ אלא כשהן הסנהדרין בחוצה לארץ לא סמכי אפי' בארץ ומיבעי לן סנהדרין בארץ והנסמכין בחוצה לארץ סומכין או לא סומכין ת"ש דתני ר' יוחנן (הוי קא מצטער) עליה רב שמן בר אבא דלא הוה גבייהו דליסמכוה ש"מ אין סומכין בחוצה לארץ. רב חנניה ורב הושעיה מרבית עלי קאתו לשיכן לא אפשר דכתיב לא יהיה זקן בביתך. ואין זקן אלא סנהדרין שבישיבה של ארץ ישראל דהא, רבה ואביי מרבית עלי קאתי והוו רישי מתיבתא בבבל (ואינו נקרא זקן אלא בישיבה של ארץ ישראל) א"ר אלעזר לעולם הוי קבל וקיים ואין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל עוונותיו: ירושלמי תני סמיכות בב' תמן קרו לסמוייה סמיכותא. א"ר בא בראשונה היה כל אחד ואחד מסנה תמיד כגון ר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא ור' מאיר ור' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע ורב אליה מוסיף אף רבי נחמיה ושנינן ר' יהודה אחריני הוו בהריה דלא חשיב להו משום כבודו דר' יהודה בן בבא: א"ר יהושע בן לוי אין סמיכה בתו"ל מאי היא דלא דייני דיני נפשות בחוצה לארץ ובחוצה לארץ אלא כשהן הסנהדרין בחוצה לארץ לא סמכי אפי' בארץ ומיבעי לן סנהדרין בארץ והנסמכין בחוצה לארץ סומכין או לא סומכין ת"ש דתני ר' יוחנן (הוי קא מצטער) עליה רב שמן בר אבא דלא הוה גבייהו דליסמכוה ש"מ אין סומכין בחוצה לארץ. רב חנניה ורב הושעיה מרבית עלי קאתו לשיכן לא אפשר דכתיב לא יהיה זקן בביתך. ואין זקן אלא סנהדרין שבישיבה של ארץ ישראל דהא, רבה ואביי מרבית עלי קאתי והוו רישי מתיבתא בבבל (ואינו נקרא זקן אלא בישיבה של ארץ ישראל) א"ר אלעזר לעולם הוי קבל וקיים ואין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל עוונותיו: ירושלמי תני סמיכות בב' תמן קרו לסמוייה סמיכותא. א"ר בא בראשונה היה כל אחד ומסנה תמיד כגון ר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא ור' מאיר ור' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע ורב אליה מוסיף אף רבי נחמיה ושנינן ר' יהודה אחריני הוו בהריה דלא חשיב להו משום כבודו דר' יהודה בן בבא: א"ר יהושע בן לוי אין סמיכה בתו"ל מאי היא דלא דייני דיני

ערפת עגלה בג'. עריפה לא דוקא דמדידה הוא דהויא בג' כדתנן בפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:) ג' מצ"ד הגדול שבירושלים היו יוצאין וכו' והדר קתני שבפנים זקני ירושלים והלכו זקני אותה העיר ומביאין עגלה ערופה והתם לא קתני ג' וקרא נמי דמייתי בגמרא במדידה כתיבי: **יבול** זקני השוק · כאן מוכח דזקני משמע הדיוטות וכן לקמן גבי עריפה אמרינן לי כתב זקני ה"ל זקני השוק וכן בריש מנחות תלילה (יבמות דף קלי: וסה) מרבים הדיוטות מדכתיב זקני עירו וקחה בפ' עגלה ערופה (סוטה דף מד:) תנן גמלא סמוך לעיר שאין בה ב"ד לא היו מודדין ומפרש בגמרא 'דזקני העיר' בעיון ולכא: וי"ל 'דזקני העיר' שאני דמשמע המיוחדים שבעיר כדדרשינן הכא "העדה" המיוחדים שבעדה: **לא** שרק ולא פירכוס · משמע דתרי מילי ניגהו ולא כפי' הקונטרס (*פ"ב) דכתובות שפירש דפוקסת הייט מעברת שרק על פניה *והתם מוכח דפוקסת הייט פירכוס ואין להאריך: **ורבי** שמעון לא דרש וי"ו · וכן בפ' קמא דסוטה (דף ו:) גבי וטהורה דקאמר ר"ש אין זכות תולה במים המרים וכן בשלהי התכלת (מנחות דף נא:) גבי ומתאיקה ומימה דברים מרובה (ב"ק דף סה:) דרש ר"ש וי"ו "ואת אשמו" ובפרק (*על אלו מומין) האומרים (בכורות כח:) גבי ומן האלן לרבות הטוגה לקרבן וברש פ' ד' מיתות (לקמן דף נא:) דרש ר"ע בת ובת אני דורש ורבי שמעון קאי התם* טוותיה, וכן קשה מרבי יהודה דדרש הכא וי"ו ובפרק אלו מליאות (ב"מ דף כז) גבי ומצאתה" דאתא לידו משמע וקשה דברים תמורה (דף כ:) גבי ואם המיר יחיר אמרינן ור' יהודה וי"ו לא דרש וכן בשלהי טרף בקלפי (יומא ד' מה:) גבי "והאש" וי"ל דהא דקאמר "*לא דרש" לא משמע ליה לאו משום דלא דרשי ליה כלל אלא דוקא להיות דרשה קאמר*: מתני'

[כפ"ז איתא לונביאות ופירש"י חניתות אבל בתוספותיהו גירסת הערוך לונביאות וכתב המוסף שבלשון יוונים לונאות ונכי וכן בשל"ה דף לא: שכתב דצ"ל לונביאות בכ"פ]:

מטות ג.

הגהות הב"ח

(ה) גר' מה עשה ר' יהודה: (ב) הוס' מימר מלמיסמכיה:

גליון השס

גמ' ר' זירא היה מיצער למיסמכיה. עי' יבמות פ"ג

* רש"י בכתובות: מאוחרים המאוחר

[נקמן נב.]

כתובות יז.

[דיעקב אביו]

סוטה מד:

[פירוש של כל אלו פסוקים עי' נעתרון ערך ממם ב']

(**) נדרים סו: - לון מבורר

נוסח

מה תלמידים באמין השופטים לעצלה ערופה

[שיין למסכת דף כ.]

קטנו א מיי' פ"ד מה' סנהדרין הל' יב: קיז ב ג מיי' שם הל' ו:

[שיין לעיל יג:]

קיח ד ה מיי' פ"ה מה' סנהדרין הל' ה ומיי' פ"ט מה' רוצח הל' ח סמג עשין מו:

קיט ו ז מיי' פ"ט מה' רוצח הלכה ח:

[ל"ל פ"ק (דף ד' ע"ב)]

דהתם כ"ל

[ל"ל כו']

נוסח

ולא סמכינן בחו"ל

[דף כ:] אמר הדין אם נסמכין בארץ ונסמכין בחו"ל מעכבה

"לא הוה גמ"ר" ר' דוגמאות לעולה הכל יש בתוספות ולא מוכיח

לא דרש ליה ולא מסמע ליה כ"ל דס"ל

[וע"עתוס' מו"ק ת.ד"ה מאי וכיוס ושכ' מנחות נח: ד"ה וי"ו]

נוסח

אין סמיכה לבית עלי אפילו לאלו טמאים לדבר אל בני ישראל ותרומה טהורים

מעכבה

△ קבלת סמיכה על ידי הנביאים מפורסמים

⊠ אין שרו לבקוד הרבנים

רבינו חננאל

יהודה בן בבא סדר ת' זקנים ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע ורב אליה מוסיף אף רבי נחמיה ושנינן ר' יהודה אחריני הוו בהריה השאי דלא חשיב להו משום כבודו דר' יהודה בן בבא: א"ר יהושע בן לוי אין סמיכה בתו"ל מאי היא דלא דייני דיני

קנסות בחוצה לארץ והתנן סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ אלא כשהן הסנהדרין בחוצה לארץ לא סמכי אפי' בארץ ומיבעי לן סנהדרין בארץ והנסמכין בחוצה לארץ סומכין או לא סומכין ת"ש דתני ר' יוחנן (הוי קא מצטער) עליה דר' שמן בר אבא דלא הוה גבייהו דליסמכוה ש"מ אין סומכין בחוצה לארץ. רב חנניה ורב הושעיה מרבית עלי קאתו לשיכן לא אפשר דכתיב לא יהיה זקן בביתך. ואין זקן אלא סנהדרין שבישיבה של ארץ ישראל דהא, רבה ואביי מרבית עלי קאתי והוו רישי מתיבתא בבבל (ואינו נקרא זקן אלא בישיבה של ארץ ישראל) א"ר אלעזר לעולם הוי קבל וקיים ואין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו על כל עוונותיו: ירושלמי תני סמיכות בב' תמן קרו לסמוייה סמיכותא. א"ר בא בראשונה היה כל אחד ומסנה תמיד כגון ר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבא ור' מאיר ור' יוסי ור' שמעון ור' אלעזר בן שמוע ורב אליה מוסיף אף רבי נחמיה ושנינן ר' יהודה אחריני הוו בהריה דלא חשיב להו משום כבודו דר' יהודה בן בבא: א"ר יהושע בן לוי אין סמיכה בתו"ל מאי היא דלא דייני דיני